

AARHUS, DEN 23. JANUAR 2024

AARHUS
KOMMUNE

POLITISK AFTALE OM UDSATTE BOLIGOMRÅDER 2024

Indhold

NY POLITISK AFTALE OM UDSATTE BOLIGOMRÅDER.....	1
1. Aarhus - En god by for alle uden udsatte boligområder. Næste skridt i udviklingen af attraktive bydele i Aarhus Kommune.	3
2. Økonomi	4
3. Demokratiske værdier	4
4. Fysiske forandringer – Boligtyper og ejerformer.....	5
5. Forebyggelse af nye udsatte boligområder – Herredsvang og Tilst	6
6. Tryghed og kriminalitetsforebyggelse	7
7. Samarbejde med boligorganisationerne – boligsociale indsatser.....	9
8. Sundhed.....	10
9. Mødesteder, idræt og kultur	11
10. Skoler og dagtilbud	13
11. Beskæftigelse, uddannelse og erhverv	15
12. Data, ledelsesinformation og organisering.....	16

1. Aarhus - En god by for alle uden udsatte boligområder. Næste skridt i udviklingen af attraktive bydele i Aarhus Kommune.

De udsatte boligområder udvikler sig på flere parametre i en positiv retning, men der er fortsat også store udfordringer. I nogle udsatte boligområder opleves kriminalitet, adfærd og negativ social kontrol, der strider imod de grundlæggende demokratiske værdier og normer i vores samfund. Demokratiske værdier og dialog er afgørende for et samfunds sammenhængskraft. Derfor må vi fastholde et stærkt fokus på at fremme demokratiske værdier som frihed, opbakning til retssamfundet, ligeværd, frisind, tolerance og ligestilling. I et samfund, der bygger på lige rettigheder og pligter, har alle et ansvar for at bidrage, og det er uacceptabelt, hvis man ikke gør det. Forligspartierne ønsker at understøtte, at medarbejderne i de udsatte boligområder kan stå fast og insistere på, at de demokratiske værdier- og principper efterleves alle steder i samfundet.

Byrådet har tidligere vedtaget en strategi mod parallelsamfund (2016) og slog med aftalen om udsatte boligområder (2018) fast, at Aarhus skal være en god by for alle uden udsatte boligområder. Aftalen satte retningen for arbejdet med de udsatte boligområder og med en særlig opmærksomhed på omdannelsesområderne Gellerup, Toveshøj og Bispehaven. Der er desuden igangsat en række planer og indsatser i en række af de øvrige udsatte boligområder, herunder Tilst, Vejlbj Vest, Viby Syd m.fl.

Med tillægsaftalen om udsatte boligområder (2022) havde byrådet fokus på at fastholde indsatserne i omdannelsesområderne og forebygge nye udsatte boligområder.

Arbejdet med de udsatte boligområder er kommet langt og en række af områderne har de seneste år gennemgået store fysiske forandringer. Der er et godt og tæt samarbejde med byens boligforeninger, lokalområderne og øvrige aktører. Der er et stort potentiale i områderne, og der er brug for fælles og langsigtede løsninger. Fremgangen ses også tydeligt i tallene. Det gælder særligt for uddannelse og beskæftigelse, hvor områderne over de seneste år har oplevet en mærkbar positiv udvikling. Bilag 1 giver et overblik over udviklingen i de udsatte boligområder.

Samtidigt er der en række udfordringer. De udsatte boligområder adskiller sig markant fra resten af byen hvad angår tryghed, sundhed og også uddannelse, beskæftigelse, mv. Det betyder, at der fortsat er lang vej igen før byrådets mål om, at områderne skal nærme sig eller ligne resten af byen, er realiseret.

Der er også et behov for et særligt blik på børnene og de unge, som vokser op i et udsat boligområde. Målet er, at alle børn og unge vokser op med lige muligheder for at klare sig godt og blive aktive medborgere. En vigtig forudsætning er, at forældrene bakker op og tager ansvar for børnenes skolegang, danskundskaber mv.

Med denne aftale bygges der ovenpå det igangværende arbejde. Samtidigt skærpes indsatsen, og der prioriteres en række nye tiltag - både sociale og fysiske, med et særligt fokus på at der kommer ejerboliger til nye beboergrupper - som kan bidrage til udviklingen af de udsatte boligområder.

2. Økonomi

Aftalens delelementer indeholder både tiltag som kan håndteres indenfor de eksisterende rammer, og tiltag som kræver ny finansiering. Dette fremgår under de enkelte delelementer. Bilag 2 sammenfatter økonomien af nærværende aftale.

Forligspartierne aftaler:

2.1. Forligspartierne vil i fællesskab fremsende aftalen som budgetforslag til de kommende budgetforhandlinger.

Der er ikke med aftalen taget stilling til den samlede økonomi. Forligspartierne vil i fællesskab fremsende aftalen som budgetforslag til de kommende budgetforhandlinger, så forslagene kan ses og prioriteres i lyset af det samlede udfordringsbillede og drøftes og besluttes således først endeligt med Budget 2025-2028.

3. Demokratiske værdier

Demokratiske værdier og dialog er afgørende for et samfunds sammenhængskraft. Det er særligt vigtigt at styrke disse værdier og samtaler i byens udsatte boligområder. Forligspartierne er optaget af, og forventer, at alle borgere uanset indkomst, uddannelse og etnicitet har og gør brug af deres stemme. Det er afgørende, at der er tillid til de demokratiske institutioner og tilslutning til de demokratiske principper, så alle kan udleve deres medborgerskab og udøve indflydelse på den demokratiske proces.

I nogle udsatte boligområder opleves adfærd og negativ social kontrol, der strider imod de grundlæggende demokratiske normer og værdier i samfundet. Kommunale medarbejdere bliver til tider udfordrede i at udføre deres arbejde indenfor grundlæggende demokratiske værdier. Der er behov for at medarbejderne får hjælp og opbakning til at stå fast både ledelsesmæssigt og værdimæssigt, så der ikke sker et skred i udsatte boligområder.

Forligspartierne aftaler:

3.1. Fremme demokratiske værdier.

Der igangsættes tiltag, som kan bidrage til at fremme demokratiske principper og værdier som f.eks. frihed, opbakning til retssamfundet, ligeværd, frisind, tolerance og ligestilling. Der arbejdes for en øget opmærksomhed på demokratiske værdier blandt aktører og beboere i de udsatte boligområder.

3.2. Ledere og medarbejdere understøtter demokratiske værdier.

Kommunale medarbejdere har et medansvar for at fremme medborgerskab i udsatte boligområder og sikre, at der ikke sker et værdiskred i områderne i forhold til basale demokratiske værdier. Der skal udarbejdes guidelines til ledere og medarbejdere, dels om hvordan man som leder understøtter arbejdet med grundlæggende demokratiske værdier og understøtter medarbejderne, dels om hvordan medarbejderne kan indgå i svære dialoger med de borgere, de møder i kraft af deres kommunale funktion, om emner såsom sort arbejde, socialt bedrageri, negativ social kontrol m.v.

3.3. Undersøgelse af demokratiske værdier.

Forligspartierne anerkender at der i regi af det vilde problem "Den demokratiske samtale" igangsættes en undersøgelse, der afdækker borgernes oplevelse af det lokale demokrati. Forligspartierne ønsker, at undersøgelsen ligeledes afdækker, om der er særlige opmærksomhedspunkter i de udsatte boligområder i forhold til oplevelsen af opbakning til de demokratiske værdier.

Økonomi:

Håndteres indenfor eksisterende rammer.

4. Fysiske forandringer – Boligtyper og ejerformer

Der er over en årrække arbejdet med udvikling af de udsatte boligområder i Aarhus. Der er igangsat både fysiske og sociale indsatser, som tilsammen bidrager til områdernes udvikling, herunder ved at skabe forbindelse til den omkringliggende by og de grønne kvaliteter. De store udviklingsplaner i Gellerup-Toveshøj, Haslehøj-Bispehaven og Viby Syd er kommet langt, og der er igangsat planer og indsatser i en række øvrige områder, herunder Vejlbj Vest, Tilst-Langkær og Viby C. De fysiske tiltag skal – i kombination med øvrige indsatser - bidrage til at integrere områderne bedre med den omkringliggende by.

Det er afgørende, at der bliver udviklet nye boligtyper, fx attraktive rækkehuse og miniparceller, og at det i fremtiden bliver muligt at eje sin egen bolig. Herunder er det vigtigt at tilføre nyt erhverv til områderne, som kan bidrage til liv, arbejdspladser og skabe variation i bydelene.

Både når der bygges nyt, opføres nye private boliger eller renoveres almene boliger, er det vigtigt med høj kvalitet, både i forhold til funktion, indretning, materialer, arkitektur og sammenhæng til de omkringliggende områder. Dette gøres fx ved at indgå aftaler med boligforeningerne og med private udviklere. Det er forligspartiernes ønske at man i den fremtidige udvikling i vides muligt omfang ikke opfører små private udlejningsboliger.

Det vil gøre det attraktivt for nye målgrupper, særligt nye børnefamilier, at bosætte sig indenfor de udsatte boligområder og styrke ejerskabet og engagementet til lokalområde, den lokale skole, dagtilbud og til fritidslivet.

Nye boligtyper og ejerboliger skal bidrage til, at børnefamilierne får et godt og attraktivt alternativ til at flytte andre steder hen, da der er et stort ønske og fokus på at fastholde Aarhusianerne i kommunen.

Forligspartierne aftaler:

4.1. Kommunal pulje til grundkøb målrettet boligudvikling i Vestbyen.

Hensigten er at styrke kommunens rolle i byudviklingen, sikre høj kvalitet og understøtte en variation af nye boligtyper og ejerboliger.

Økonomi:

80 mio. kr. til kommunal grundkøbspulje, som vil være en mellemfinansiering indtil senere salg af arealerne. Henvises til budgetforhandlingerne.

15. mio. kr. til infrastruktur og byudvikling forud for salg af arealer, heraf finansieres 5 mio. kr. indenfor eksisterende rammer. De resterende 10 mio. kr. henvises til budgetforhandlingerne.

4.2. Samarbejdsaftaler med boligorganisationer og udviklere om konkrete fælles mål for fordeling af ejerboliger og nye boligtyper ifm. grundsalg i udsatte boligområder.

Et eksempel er Haslehøj-Bispehaven, hvor der er et samarbejde med Østjysk Bolig/Lejerbo om at etablere rækkehuse og mange ejerboliger, som kan tiltrække børnefamilier til området.

4.3. Interessevaretagelse for øgede muligheder for etablering af ejerboliger.

Den igangværende interessevaretagelse fortsættes med henblik på, at der via planloven og lokalplaner kan sættes krav om andel ejerboliger.

4.4. Øget fokus på renovering og omdannelse af eksisterende almene boliger til nye boligtyper, som kan skabe variation og tiltrække nye beboergrupper.

I relation til dette skal muligheden for omdannelse og frasalg af almene boliger afdækkes, herunder mulighed for at blande forskellige boligtyper og ejerformer i eksisterende eller nybyggeri. Mulighederne skal afsøges i en tæt dialog med boligforeningerne og ud fra en samlet plan for udviklingen af de forskellige områder.

4.5. Opførelse af nye almene rækkehuse - kan i helt særlige tilfælde og indenfor rammen af en bystrategisk udviklingsplan - indgå som et element i en samlet omdannelse.

4.6. Kvalitet og tryghed i nybyggeri og renovering.

I forbindelse med nybyggeri, både privat og alment og når der renoveres, er det centralt at bygninger og uderum opføres i høj kvalitet med et særligt fokus på aktive stueetager og forbindelsen mellem inde og ude. Samt at tryghed indtænkes som en integreret del af renoveringer og nybyggeri, fx skal muligheder og behov for videoovervågning indgå i arbejdet med nybyggeri og renoveringer.

4.7. Der arbejdes for en ændring af Sideaktivitetsbekendtgørelsen, så der skabes mulighed for, at boligorganisationerne – i mindre omfang og konkret betinget – kan etablere erhverv i forbindelse med nybyggeri af almene boliger.

En betingelse kunne være en forhånds aftale om salg eller udlejning af lokalerne.

4.8. Der arbejdes for, at de almene boligorganisationers mulighed for at administrere opførelse og drift af private andelsboliger udnyttes flere steder, herunder i forbindelse med fortætningsprojekter.

4.9. Øget fokus på udviklingsarealer i nærheden af de udsatte boligområder.

Fx i Tilst, hvor der er opført mange private udlejningsboliger tæt på Langkærparken, og der derfor er behov for en ny retning fremadrettet.

Økonomi:

Punkterne under 4.2. til 4.9. håndteres indenfor eksisterende rammer.

5. Forebyggelse af nye udsatte boligområder – Herredsvang og Tilst

Sammen med boligforeningerne er der et vigtigt fokus på, at der ikke opstår nye udsatte boligområder. To af de områder, der over de seneste år har udviklet sig i den forkerte retning, er Herredsvang og Tilst.

Forligspartierne aftaler:

5.1. Der udarbejdes en strategisk udviklingsplan for Herredsvang.

Denne vil bl.a. have fokus på følgende:

- En bystrategisk tilgang, som både indeholder fysiske og sociale strategier og indsatser – og med et særligt fokus på tiltag, der kan styrke tryghed, beskæftigelse, medborgerskab og sundhed.

- Konkrete mål for indsatsen – både på kort og langt sigt.
- Planen bygger på de hidtidige erfaringer med arbejdet i de udsatte boligområder.
- Kommende renoveringer af de almene boliger indgår i en samlet strategisk plan for bydelens udvikling og bidrager til, at området som helhed udvikler sig til en mere tryk og attraktiv bydel med en blandet beboersammensætning.
- Udviklingen sker med fokus på at sikre mere blandede bolig- og ejerformer, som kan tiltrække nye beboergrupper til bydelen.
- Involvering og samarbejde med lokalområdet og øvrige aktører.
- At den kommende BRT-løsning gennem området og en fornyelse af regnvandshåndteringen i Herredsvang tænkes ind i bydelens samlede udvikling.
- Fokus på at udnytte og udvikle bydelens grønne og blå kvaliteter.

Økonomi:

Den strategiske udviklingsplan udarbejdes indenfor eksisterende rammer.

5 mio. kr. årligt fordelt i perioden 2026-2028 målrettede tiltag, som kan styrke tryk, beskæftigelse, sundhed og mødesteder i bydelen. Heraf finansieres 5 mio. kr. indenfor eksisterende rammer. De resterende 10 mio. kr. henvises til budgetforhandlingerne.

5.2. Bystrategisk analyse og afdækning af mulige tiltag i Tilst.

I forlængelse af seneste budgetforlig arbejdes der med en bystrategisk analyse og med en afdækning af mulige tiltag, der kan vende udviklingen i Tilst. Dette arbejde vil dels fokusere på, hvordan boligudbuddet i lokalområdet kan styrkes og dels fokusere på skolens, fritidstilbuddets og foreningslivets muligheder for at styrke den sociale sammenhængskraft i bydelen. Der vil også være et fokus på sundhed og øvrige tiltag, der kan bidrage til en positiv udvikling.

Økonomi:

Analysedelen håndteres indenfor eksisterende rammer.

6. Tryk og kriminalitetsforebyggelse

Erfaringerne viser, at tryk er en forudsætning for at kunne tiltrække og fastholde nye beboergrupper samt besøgende til områderne, ligesom trykudsfordringer giver varige gener og bekymringer blandt eksisterende beboere.

I Gellerup-Toveshøj og Bispehaven er der de senere år sket en positiv udvikling i den oplevede tryk, men der er fortsat et stort spring op til Aarhus som helhed. Herredsvang havde ved den seneste måling den laveste grad af oplevet tryk på tværs af alle landets udsatte boligområder.

Styrket tryk og kriminalitetsforebyggelse er et vedvarende fokusområde i et tæt samarbejde mellem kommune, politi, boligforeninger, civilsamfundet og lokalområderne.

Forligspartierne aftaler:

6.1. Videreførelse af de mest virkningsfulde trykindsatser i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven.

Ved budgetforliget 2022 blev der afsat midler til en styrket trykindsats bl.a. målrettet unge og voksne (+18 år) i Gellerup-Toveshøj og Bispehaven. Der er igangsat en række indsatser, der udløber ved udgangen af 2025. På baggrund af en vurdering af indsatserne er målet, at de mest virkningsfulde indsatser kan videreføres frem til og med 2030, hvor de lovpligtige udviklingsplaner skal være gennemført. Herunder kigges der på, om nogle af indsatserne kan igangsættes i andre områder - fx Herredsvang.

Økonomi:

2 mio. kr. årligt fordelt i perioden 2026-2030. Henvises til budgetforhandlingerne.

6.2. Udlejningskriterier, udlejningsaftaler og udveksling af oplysninger.

Der er potentiale i at udbygge udlejningskriterierne for både de almene og private boliger i de udsatte boligområder. Samtidig er der behov for bedre mulighed for at udveksle oplysninger mellem boligforeninger, myndigheder og de private udlejere.

Der igangsættes følgende:

6.2.1. Interessevaretagelse med henblik på at anklagemyndigheden automatisk giver almene boligforeninger og evt. private udlejere besked, når beboere bliver idømt en fængselsstraf for utryghedsskabende kriminalitet i et udsat boligområde (bilag 3.).

6.2.2. De kommunale udlejningskriterier for udlejning i privat byggeri suppleres med et krav om ren straffeattest, gældende for hele husstanden.

De nye udlejningsregler vil gælde for fremtidigt salg og nybyggeri i omdannelsesområderne Gellerup-Toveshøj og Bispehaven.

Kommunen fastsætter udlejningskriterier i henhold til almenboligloven for udlejning i privat boligbyggeri i omdannelsesområder. I Gellerup er der i dag fastsat følgende kommunale kriterier for udlejning i det private boligbyggeri: Personer på 65 år og derover. Personer under 65 år, dog kun til personer i fast beskæftigelse, eller personer i SU-berettiget uddannelse.

6.2.3. Frivillige udlejningsaftaler med private udlejere.

Det er en fælles interesse at kunne påvirke, hvem der flytter ind i områderne. Der bør efter behov indgås frivillige udlejningsaftaler med private aktører, som udlejer boliger på kanten af omdannelsesområderne og i nærhed af byens øvrige udsatte boligområder, hvor der ikke er fastsat kommunale udlejningskriterier.

Økonomi:

Punkterne under 6.2. håndteres indenfor eksisterende rammer.

6.3. Tryghedsvagter.

Tryghedsvagter indgår i seneste budgetforlig: Fra 1. juli 2023 kom en ny lovændring, der gør det muligt for kommuner at indsætte tryghedsvagter i særlige områder. Vagterne kan indsættes i og omkring midtbyen, Aarhus Ø, Vestbyen, nattelivet mv., og øvrige områder mhp. at styrke trygheden i det offentlige rum. Forud for budget 2024 har Teknik og Miljø gennemført en analyse, som peger på fordele ved at hjemtage vægteropgaven fra slutningen af 2024.

Et nyoprettet vægterkorps vil bl.a. skulle udføre vagtrundering, køre på alarmudkald og løse øvrige relaterede opgaver. Vægterne skal i overskudstiden udføre parkeringskontrol på kommunale veje, hvilket gør indsatsen mere rentabel. Forligspartierne besluttede med budget 2024, at opgaven som tryghedsvagter indtænkes når vægterne og cityassistenter i forvejen er til stede i forskellige dele af byen. Der er afsat 1,5 mio. kr. hertil i 2024 og 2025 til opstart af ordningen. I 2025 evalueres ordningen med henblik på at tage stilling til, om bevillingen skal videreføres.

Økonomi:

Håndteres indenfor eksisterende rammer.

6.4. Hård linje overfor kriminel adfærd og styrkelse af kriminalpræventive indsatser.

Trygheden skal øges ved at sætte hårdt ind overfor kriminel adfærd i de udsatte boligområder samtidig med, at de kriminalpræventive indsatser skal styrkes og udvikles, så det bliver lettere at vende ryggen til kriminaliteten og de kriminelle miljøer.

Kriminalitet må aldrig blive set som en attraktiv løbebane for unge aarhusianere bosat i udsatte boligområder. Aarhus Kommune bruger aktivt og offensivt de værktøjer, der findes i lovgivningen til at stille krav til og sanktionere borgere, der begår kriminalitet.

Sociale Forhold og Beskæftigelse fortsætter udviklingen af virkningsfulde kriminalpræventive indsatser. De spor, der er lagt med Budget 2024 og Sociale Forhold og Beskæftigelses gentænkning af det kriminalpræventive område, skal forstærkes – blandt andet med det formål at sikre et opgør med den slægtsbaserede kriminalitet. Det fordrer bl.a. et stærkt og forpligtende samarbejde med en bred forankring på tværs af aktører.

Økonomi:

Håndteres indenfor eksisterende rammer.

6.5. Indsats mod bandekriminalitet.

Forligspartierne noterer sig, at der i seneste budgetforlig er besluttet en fælles front mod kriminalitet og bander i Aarhus Kommune. Det er vigtigt, at det sker i et tæt samarbejde med Østjyllands Politi så der sikres en indsats, så bandekriminalitet ikke breder sig til andre områder.

Økonomi:

Håndteres indenfor eksisterende rammer.

6.6. Tryghed i trafikken.

I samarbejde med Østjyllands Politi undersøges muligheden for at igangsætte yderligere initiativer med henblik på at styrke trafiksikkerheden. Eksempelvis bedre forhold for fotovogne, færdselskontroller, forbedret infrastruktur og opsætning af fartkameraer mv. Dette tænkes sammen med allerede igangsatte initiativer, som skal bidrage til at styrke trygheden i trafikken.

Forligspartierne tilkendegiver et fortsat ønske om opsætning af rødlis-kamera i krydset ved Edwin Rahrs Vej og andre steder i byen.

Økonomi:

Håndteres indenfor eksisterende rammer.

7. Samarbejde med boligorganisationerne – boligsociale indsatser

Aarhus Kommune og boligorganisationerne i BL's 5. kreds har et tæt samarbejde omkring udviklingen af de udsatte boligområder. En række boligområder vil i de kommende år gennemgå renoveringer og større omdannelser, som både indeholder sociale og fysiske tiltag. Samtidig er de nationale midler til boligsociale indsatser blevet færre. Landsbyggefondens samlede økonomiske ramme for boligsociale indsatser bliver fra 2019 frem mod 2026 reduceret med 40%. Det har betydet, at de boligsociale helhedsplaner i Aarhus bliver både færre og mindre i omfang.

Dette kalder på et fortsat tæt samarbejde, fælles løsninger og nye måder at gøre tingene på.

Herunder er civilsamfundet en vigtig aktør i samarbejdet omkring tryghed, idræt, foreningsliv og sprogudvikling for børn såvel som voksne. Det er vigtigt at understøtte civilsamfundsindsatser lokalt, og at inddrage dem i eksisterende og kommende tiltag i de udsatte boligområder.

Forligspartierne aftaler:

7.1. Partnerskabsaftale mellem Aarhus Kommune og BL's 5. kreds.

Der indgås en partnerskabsaftale mellem Aarhus Kommune og BL's 5. Kreds, som beskriver det fremtidige samarbejde om udviklingen af de udsatte boligområder i et bystrategisk perspektiv, og hvor der er fokus på fælles retning for den fremtidige indsats. Herunder er der et fokus på samarbejdet omkring både den fysiske og sociale udvikling. Der er et vigtigt fælles fokus på boligtyper, boligstørrelser, ejerformer mv. samt på beskæftigelse, fritidsjob, uddannelse, tryghed, sundhed, tilgængelighed og fællesskaber.

Økonomi:

Håndteres indenfor eksisterende rammer.

7.2. Boligsociale indsatser.

Fortsat interessevaretagelse i forhold til, at der landspolitisk afsættes flere midler til boligsociale indsatser finansieret af Landsbyggefonden.

En øget kommunal støtte og et styrket fokus på boligsociale indsatser, som bygger på gode erfaringer, herunder virkningsfulde civilsamfundsindsatser, og som er tæt koblet til de kommunale kerneindsatser.

Økonomi:

5 mio. kr. årligt i perioden 2025-2028 til områdebaserede sociale indsatser, som supplerer den kommunale kernerdrift i områderne. Henvises til budgetforhandlingerne.

8. Sundhed

Sundheden i Aarhus er skævt fordelt, og den seneste sundhedsprofil viser, at social ulighed i sundhed er stigende. Særlig tydeligt er det, når man sammenligner de udsatte boligområder med resten af Aarhus. Blandt borgerne i de udsatte boligområder har 26 % et dårligt selv vurderet helbred sammenlignet med 15 % i resten af Aarhus Kommune, 22 % har mere end fire kroniske sygdomme, og 16 % viser symptomer på depression.

Der har været et særligt fokus på sundheden i de udsatte boligområder i en årrække. Derfor er det oplagt at videreføre de mest virkningsfulde metoder og erfaringer til flere geografiske områder og borgergrupper med et særligt fokus på civilsamfundsindsatser, relationel velfærd og strukturel forebyggelse.

Forligspartierne aftaler:

8.1. Ny generation af sundhedshuse.

Et greb i arbejdet med ulighed i sundhed er at sikre let tilgængelige sundhedstilbud tæt på borgerne, som matcher lokale behov. Sundhedshuse og metoden i og omkring husene har vist sig at være en vellykket samarbejdsmodel i de boligområder, hvor borgerne kan have brug for ekstra støtte og hjælp, når det af kulturelle, sproglige eller sundhedsmæssige grunde er svært at navigere i sundhedssystemet. Der er et stort potentiale i lokale sundheds- og velfærdstilbud under samme tag, fx kommunale sundhedsforløb, lægepraksis, hospitalsfunktioner, jordemoder, daginstitutioner og idrætsfaciliteter. Det er vigtigt at arbejde videre med en ny generation af sundhedshuse, for eksempel i Herredsvang,

hvor der allerede er et kulturhus, der indeholder forskellige indsatser, samt understøtte den kommende drift af Sundheds- og velfærdshuset i Viby Syd.

Økonomi:

7 mio. kr. til ombygning af Kultur- og sundhedshus Herredsvang i 2025 samt 0,6 mio. kr. årligt til tilskud til driften fra 2026 og frem. Henvises til budgetforhandlingerne.

0,6 mio. kr. årligt fra 2026 og frem til tilskud til driften af det kommende Sundheds- og velfærdshus i Viby Syd i form af en medarbejder/vært/aktivitetsgang sætter. Henvises til budgetforhandlingerne.

8.2. Sundhed og beskæftigelse som hinandens forudsætninger.

Sundhed og beskæftigelse er i høj grad hinandens forudsætninger. Borgere med svære sundhedsudfordringer og dårlig trivsel har svært ved at fastholde et arbejde, og omvendt har borgere uden tilknytning til arbejdsmarkedet flere sundhedsudfordringer.

Der er allerede på tværs af Sundhed og Omsorg og Sociale Forhold og Beskæftigelse udviklet vellykkede samarbejdsprojekter, der strækker sig fra fremskudte koordinerede indsatser i de boligsociale helhedsplaner til samlokation og fælles myndighed, som fx i Opgang-til-Opgang.

Det styrkede, fælles fokus på sundhed og beskæftigelse kan med fordel udbredes til flere af byens udsatte boligområder.

Økonomi:

Håndteres indenfor eksisterende rammer.

9. Mødesteder, idræt og kultur

Mødesteder styrker sammenhængskraften, fællesskabet og møder på tværs af byen og lokalområderne. Mødestederne er samtidigt rammen omkring en række aktiviteter i forhold til idræt, bevægelse, kultur, sundhed og medborgerskab, og er en vigtig del af omdannelserne af de udsatte boligområder.

Forligspartierne aftaler:

9.1. Styrket fokus på kultur og idræt i udsatte boligområder.

Erfaringer viser, at det styrker børns trivsel, kompetencer og engagement at deltage i kunst og kultur. Samtidig ses der et højere niveau af trivsel og sundhed blandt børn og unge, der deltager i foreningsidræt. Omkring både kulturaktiviteter og foreningsidræt er deltagergraden blandt børn og unge fra udsatte boligområder betydeligt lavere end i resten af byen.

På den baggrund arbejdes der videre med målrettede indsatser, der kan styrke børns muligheder for at deltage i idræts- og kulturaktiviteter i de udsatte boligområder.

Herunder arbejdes der videre med at styrke indsatsen omkring foreningsudvikling og foreningsbrobygning, der skal understøtte børn og unges aktive deltagelse i det aarhusianske idræts- og fritidsliv. Foreningsudviklingen skal gå hånd i hånd med et øget fokus på at udbrede kendskabet til og brugen af fritidspas og kulturpas til de mest udsatte børn. Indsatsen, der har været afprøvet i Frydenlund og Gellerup med succes, er også en vigtig del af den sundhedsfremmende og forebyggende indsats.

Herudover skal der være et øget fokus på foreningsbrobygning, hvor også voksne borgere kan få støtte og vejledning til at blive en del af det lokale foreningsliv. Der er samtidig et potentiale i at sammentænke indsatsen med skole- og dagtilbudsområdet. Der vil også være fokus på at styrke børn og unges deltagelse i kulturelle fællesskaber på tværs af miljøer, civilsamfundsaktører og lokalområder.

Der afsættes derfor ressourcer til at understøtte børn, unge og børnefamiliers møde med idræt og kultur i udsatte boligområder.

På baggrund af dette vil der frem mod budgetforhandlingerne blive udarbejdet en fælles model om at forankre foreningsudvikling på tværs af Aarhus Kommune, med særlig fokus på samarbejde og udvikling af eksisterende foreninger og indsatser i områderne.

Økonomi:

1,8 mio. kr. årligt i perioden 2025-2028. Henvises til budgetforhandlingerne.

9.2. Videreførelse og udvikling af Get2Sport-indsatsen.

Der er et godt samarbejde med DIF get2sport, som bidrager til at sikre et velfungerende idrætsforeningsliv med fokus på de frivillige kræfter i idrætsforeninger i de udsatte boligområder.

Økonomi:

Håndteres indenfor eksisterende rammer.

9.3. Kunstgræsbane og aktivitetsområde til fodbold, idræt og bevægelse i Viby Syd.

Der etableres en ny kunstgræsbane og aktivitetsområde til fodbold, idræt og bevægelse ved Søndervangsskolen i Viby Syd, der i sammenhæng med det kommende sundheds- og velfærdshus på torvet vil bidrage til bydelens fortsatte positive udvikling og understøtte børn og unges sundhed, trivsel og fællesskab.

Økonomi:

11.5 mio. kr. til anlæg af bane og aktivitetsområde. Håndteres indenfor eksisterende rammer.

0,2 mio. kr. årligt fra 2025 som tilskud til driften. Henvises til budgetforhandlingerne.

9.4. Idrætsfaciliteter på Ellekær.

Området ved Ellekær Idrætsanlæg og Ellehøjskolen bliver de kommende år omdannet til et nyt attraktivt boligområde og idrætsanlæg. Her bliver opført nye private boliger, herunder lejligheder, rækkehuse og mini-parceller. Målet er at tiltrække børnefamilier som ønsker at eje deres bolig, tæt på naturen, byen og gode idræts- og fritidsfaciliteter.

Første skridt er etablering af to kunstgræsbaner, der forventes klar sidst i 2024. For at understøtte det lokale foreningsliv og byomdannelsen i både Haslehøj-Bispehaven og Gellerup-Toveshøj, arbejdes der videre med muligheder for en modernisering og udbygning af idræts- og bevægelsesfaciliteterne i området. Det skal ske i form af et udendørs bevægelsesbånd, som skal være med til at binde Haslehøj sammen med Hasle Bakker. Herudover skal der være en modernisering og udbygning af de indendørs idrætsfaciliteter med nye klublokaler og idrætshal, så de fremstår tidssvarende og attraktive for områdets nye beboere og øvrige brugere.

Økonomi:

10 mio. kr. til idræts- og bevægelsesfaciliteterne, heraf håndteres 3 mio. kr. indenfor eksisterende rammer. De resterende 7 mio. kr. henvises til budgetforhandlingerne.

9.5. Kulturhus for børn i Haslehøj-Bispehaven.

I forlængelse af den tidligere beslutning om en kultur- og idrætsfacilitet i Bispehaven arbejdes der videre med at udvikle et kulturhus til børn ved Rymarken, som bliver et sted, hvor bydelens børn og deres familier kan mødes og deltage i kulturaktiviteter. Det er målet at skabe mulighed for at tiltrække besøgende fra hele byen. Som en del af dette afsøges muligheder for at tilføje andre aktiviteter til mødestedet samt skabe synergi med boligforeningens fælleshus. Sideløbende bliver der arbejdet videre med udviklingen af mødestedet "Oasen" i den grønne kile med fokus på leg, natur og bevægelse.

Økonomi:

Håndteres indenfor eksisterende rammer til udviklingsplanen i Haslehøj-Bispehaven.

9.6. Mødesteder og aktiviteter i Hasle-Herredsvang.

Den kommende udvikling i Herredsvang skal understøttes af mødesteder og aktiviteter på tværs af lokalområdet. Der arbejdes videre med en øget indsats og styrket bemanning af biblioteket samt understøttelse af aktiviteter i lokalområdet, der kan bidrage til at øge tryk, sundhed, demokrati og fællesskab. I relation til dette er der fokus på at styrke samarbejdet om fælles indsatser i lokalområdet på tværs af Aarhus Kommune og med lokale aktører.

Økonomi:

0,5 mio. kr. årligt fra 2025 og frem til en styrket bemanning på Hasle Bibliotek samt aktiviteter i lokalområdet. Henvises til budgetforhandlingerne.

9.7. Beboer- og fælleshuse.

Beboer- og fælleshuse spiller en vigtig rolle som mødesteder og samlingspunkter for beboerne og bydelen. I takt med områdernes udvikling, herunder at nye beboere flytter til, er der et potentiale i at se mødestederne bredere, som samlingspunkter for lokalområderne. For at understøtte dette arbejdes der med forskellige tiltag, herunder interessevaretagelse vedrørende en lovgivningsmæssig ændring af sideaktivitetsbekendtgørelsen for almene boligorganisationer, som kan understøtte en bredere brug af husene. Der kan ligeledes arbejdes videre med at benytte beboerhusene til flere aktiviteter, herunder kommunale indsatser og aktiviteter. I forlængelse af dette kan der med fordel tænkes mere på tværs af indsatser og ejerforhold, når nye mødesteder udvikles fremadrettet.

Økonomi:

Håndteres indenfor de eksisterende rammer.

9.8. Familiebad.

Byrådet har i budgetforliget om B2024 aftalt, at der arbejdes videre med et familiebad i Gellerup.

Et afgørende element i udviklingen er koncentreret omkring Gellerupbadet, hvor det er afgørende, at der findes en god løsning, som bidrager positivt til udviklingen af området, og kan være en destination, der kan tiltrække besøgende fra hele byen. Et nyt Familiebad i Gellerup skal erstatte det nuværende Gellerupbad og placeres i sammenhæng med det nye Sports- og Kulturcampus og den nye skole i Gellerup.

Det endelige projekt udvikles i et samarbejde mellem BA, MTM og MKB og fremsendes til byrådet til endelig beslutning.

Økonomi:

Håndteres indenfor eksisterende rammer.

10. Skoler og dagtilbud

I Aarhus skal børn og unge have lige mulighed for at forfølge deres drømme uanset, hvor i byen de er bosat. Derfor skal der arbejdes målrettet for at nedbringe antallet af dagtilbud, skoler og bydele, hvor sammensætningen af børn og unge afviger markant fra resten af byen.

Lokalt er egenskoleandelen faldende i flere udsatte boligområdernes skoledistrikter, mens børn med dansk som andetsprog med sprogstøttebehov ikke oplever den ønskede fremgang.

Derudover har Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) stor opmærksomhed på skoler med vedvarende kvalitetsmæssige og strukturelle udfordringer, og en række skoler i de udsatte boligområder i Aarhus er udtaget til tilsyn.

Forligspartierne aftaler:

10.1. Dagtilbud.

Nationalt har Folketinget i 2018 vedtaget lovgivning om, at dagtilbud maksimalt må have 30 procent børn fra udsatte boligområder. En række dagtilbudsafdelinger i udsatte boligområder i Aarhus har fået dispensation, som udløber ved udgangen af 2024.

Lovgivningen modvirker den kommunale udvikling af boligområderne og modarbejder den grundlæggende intention i parallelsamfundsaftalen. Der arbejdes med interessevaretagelse til de relevante fagministerier i forhold til ændring af reglerne i dagtilbudsloven om maksimalt 30 procent børn fra udsatte boligområder i dagtilbudsafdelingerne i de udsatte boligområder.

Økonomi:

Håndteres indenfor eksisterende rammer.

10.2. Sprogkunderskaber for børn og medarbejdere.

Fortsat fokus på at arbejde målrettet med at øge andelen af børn med dansk som andetsprog, som har et alderssvarende dansk sprog ved skolestart samt med forældrenes tilvalg af dagtilbud, så der skabes mere blandede og mangfoldige børnefællesskaber i dagtilbuddene. Den sprogstimulerende indsats i dagtilbuddene, herunder også DSA-handleplanens nye initiativer, f.eks. det tværmagistratslige samarbejde omkring den tidlige helhedsorienterede indsats og READ 3-4 år samt den styrkede systematiske opfølgning på børnenes dansksproglige udvikling via sprogscreening ved både 3 år og 4 år, skal følges løbende.

Børn tilbringer en stor del af deres vågne timer i vuggestue, børnehave, skole, SFO eller klub. Det pædagogiske personale har selvsagt en stor rolle i at sikre, at børnene indgår i sproglige interaktioner af høj kvalitet. Derfor er det vigtigt, at den enkelte medarbejder dels har gode dansksproglige kompetencer, dels er bevidst om deres position som sproglige rollemodeller for børnene. Ved nyansættelse af pædagogisk personale i dagtilbud, skole, SFO og UngiAarhus stilles der derfor krav om sproglige kompetencer svarende til bestået mundtlig dansk ved folkeskolens afgangseksamen.

Økonomi:

Håndteres inden for eksisterende rammer.

10.3. Skoler.

På skoleområdet skal der på tværs af magistratsafdelinger samarbejdes mere ambitiøst og forpligtende om, hvorledes der kan skabes en mere socialt balanceret og mangfoldig elevsammensætning.

På kort sigt skal der udarbejdes forslag til konkrete greb, som kan være med til at skabe en mere socialt balanceret og bæredygtig elevsammensætning på skolerne. Grebene er f.eks. fortrinsret til ledige pladser til børn med dansk som andetsprog og muligheder for inddragelse af skoler, der ikke er omfattet af skolehervisningspolitikken.

Forligspartierne ønsker, at der gennemføres interessevaretagelse op imod de igangværende forhandlinger om en folkeskolereform i Folketinget, som imødekommer ønsket om flere værktøjer til at sikre en mere balanceret elevsammensætning. Når rammerne for den nye folkeskolereform er kendte, drøftes mulighederne for anvendelsen af nye værktøjer i forligskredsen med henblik på en mere

balanceret og bæredygtig elevsammensætning. Forligspartierne bekræfter byrådets målsætning om på sigt at kunne afskaffe skolehenvi sningsspolitikken.

Økonomi:

3,5 mio. kr. årligt i perioden 2025-2028 til en ekstra indsats omkring skoler med vigende egenskoleandel og stigende andel af børn med dansk som andetsprog. Henvises til budgetforhandlingerne.

10.4. Elevgrundlag for ny skole i Gellerup, Toveshøj og Bispehaven.

Der skal arbejdes med at sikre en blandet elevsammensætning og et tilstrækkeligt elevgrundlag til den nye skole i Gellerup. Et mangfoldigt elevgrundlag på skolen vil også bidrage til, at bydelen vil opleves som mere attraktiv. Der er en opmærksomhed på, at boligudviklingen i Gellerup, Toveshøj og Bispehaven på kort sigt ikke alene sikrer, at den nye skole får et blandet og bæredygtigt elevgrundlag, men at det er et fælles anliggende for hele kommunen, og at der vil være et begrænset elevgrundlag til skolen ved opstarten i 2025. Dette skal også ses i lyset af, at den nye skole er omfattet af henvi sningsspolitikken for nye skolebegyndere.

Der er derfor brug for indsatser på kortere sigt i forhold til at kunne tiltrække flere elever fra både den nye skoles eget distrikt og fra nabo distrikter. Det drejer sig om følgende:

1) At reglerne for det frie skolevalg ændres, således børn fra andre skoledistrikter, som er indskrevet i et dagtilbud i den nye skoles distrikt, får mulighed for i en overgangsperiode på 5 år fra skoleåret 2025/2026 at have en optagelsesgaranti til den nye skole på samme måde som distriktsbørn og søskende til allerede indskrevne børn på skolen. Optagelsesgarantien forventes at kunne være med til i højere grad at sikre et bæredygtigt elevgrundlag med en mere blandet elevsammensætning.

2) At skolelederen ved fordeling af børnene i de nye børnehaveklasser har et særligt fokus på, at klassesdannelsen understøtter, at skolen får en bæredygtig og blandet elevsammensætning indenfor de klassesdannelsesprincipper, som er fastsat af skolebestyrelsen. Det kan fx være ud fra en hensyntagen til, hvor børnene bor og/eller har gået i dagtilbud.

3) At dagtilbuddene og skolen får bedre muligheder for at være i dialog med potentielle børn og forældre med henblik på at øge kendskabet til skolen og dens projektbaserede profil ved at dagtilbuddene og skolen i en overgangsperiode får tilført midler til arbejdet med at tiltrække flere elever.

Økonomi:

1 mio. kr. årligt i perioden 2025-2028 til at styrke børnenes dansksprogede kompetencer sammen med civilsamfundsorganisationer, så flere børn kan opnå frit skolevalg ved skolestart. Henvises til budgetforhandlingerne.

1 mio. kr. årligt i perioden 2025-2028 til dagtilbud og skole i Gellerup til arbejdet med at tiltrække elever. Henvises til budgetforhandlingerne.

Eventuelle merudgifter til klassesdannels e håndteres indenfor eksisterende rammer.

11. Beskæftigelse, uddannelse og erhverv

Uddannelse og beskæftigelse er afgørende for individet og familiens livs-muligheder og integration i det danske samfund. Samtidig betyder rekrutteringsudfordringer, fx indenfor velfærdsfagene, at der er stort behov for, at flere kommer i beskæftigelse. De seneste år har der været en markant positiv udvikling i uddannelse og beskæftigelse blandt borgere med ikke-vestlig baggrund, men alt for mange borgere i de udsatte boligområder står fortsat uden uddannelse og arbejdsmarkedstil knytning. Særligt er der behov for fokus på kvinder med ikke-vestlig baggrund.

At mestre hverdagsdansk er nøglen til arbejdsmarkedet for ledige med ikke-vestlig baggrund og er samtidig en afgørende kompetence for, at forældre kan være gode rollemodeller for deres børn og deltage i aktiviteter og fællesskaber i det danske samfund. Virkeligheden er dog, at for mange borgere i udsatte boligområder ikke taler et tilstrækkeligt dansk, og at mange af dem ikke længere er i målgruppen for vederlagsfri danskuddannelse.

For at sikre den fortsatte fremgang på området arbejdes der videre med en række tiltag.

Forligspartierne aftaler:

11.1. Udvidet sprogmentorindsats i regi af Aarhus-model for nytteindsats.

Sprogmentorindsatsen har vist særdeles gode resultater og består i en håndholdt og individuelt tilrettelagt sprogindsats ude på virksomhederne. Denne udvides med en merbevilling, så der fremadrettet kan gennemføres 50 forløb årligt.

Kvinder med ikke-vestlig baggrund der er på barsel, er i stor risiko for at blive sat tilbage i forhold til deres dansksproglige udvikling. I samarbejde med civilsamfundsorganisationer kan der fx etableres mødregrupper, der kan bidrage til at styrke mødrenes motivation og sprogkunderskaber.

Økonomi:

Merbevilling til sprogmentorindsatsen på 1,5 mio. kr. i 2025-2027. Henvises til budgetforhandlingerne.

Samarbejde med civilsamfundsorganisationer om mødregrupper håndteres indenfor den eksisterende ramme.

11.2. Indsats for reduceret frafald på ungdomsuddannelserne.

Andelen af unge, der er under uddannelse eller i arbejde, er stigende i byens udsatte boligområder. Der ses dog stadig et betydeligt frafald på især erhvervsskolerne.

Aarhus Kommune igangsætter sammen med uddannelsesinstitutionerne en målrettet indsats for frafaldstruede studerende bosat i udsatte boligområder - fx i form af øget brug af praktik og mesterlære. Herunder ønskes et samarbejde og inddragelse af civilsamfundet.

Sociale forhold og Beskæftigelse anmodes sammen med Borgmesterens Afdeling om at tage punktet op til drøftelse i Erhvervskontaktudvalget og i de løbende drøftelser med de enkelte uddannelsesinstitutioner i kommunen.

Økonomi:

Håndteres indenfor eksisterende rammer.

12. Data, ledelsesinformation og organisering

Der er brug for relevante mål, der løbende giver pejling på om udviklingen bevæger sig i den rigtige retning, og hvor der eventuelt er behov for handling, herunder nye indsatser eller lukning af eksisterende, der ikke har den ønskede effekt. Målene danner endvidere en fælles ramme, som alle aktører er forpligtede til at understøtte realiseringen af.

Der afrapporteres på en række fælles mål for områderne Gellerup-Toveshøj, Bispehaven og Viby Syd til byrådet hvert andet år, som en del af en samlet status på udviklingen i de udsatte boligområder (bilag 1).

Målene indeholder et bredt udsnit af sociale indikatorer indenfor bl.a. beskæftigelse, uddannelse, udsatte børn og unge, medborgerskab og tryghed.

Den overordnede målsætning er, at områderne på disse sociale parametre ligner resten af byen.

Med byrådets seneste aftaler om udsatte boligområder er der dels kommet et bredere fokus på udviklingen i de udsatte boligområder i byen, og dels et øget behov for at kunne følge udviklingen mere bredt og på tværs af de forskellige områder.

Forligspartierne aftaler:

12.1. Afrapportering på de samme mål og parametre for et bredere udsnit af de udsatte boligområder i Aarhus.

Der afrapporteres fremadrettet på de samme mål og indikatorer for et bredere udsnit af de udsatte boligområder. Som udgangspunkt inkluderes de udsatte områder, som indgår i en bystrategisk udviklingsplan/omdannelse: Gellerup-Toveshøj, Haslehøj-Bispehaven, Skovgårdsparken, Herredsvang, Viby Syd, Viby C, Vejlbj Vest og Tilst-Langkærparken. Øvrige områder kan evt. indgå efter behov / på sigt.

12.2. Kvalificering af de nuværende indikatorer i forhold til evt. tilretning og muligheder for ny data, indikatorer mv.

Frem mod næste afrapportering til byrådet i efteråret 2024 vil der, i et samarbejde på tværs af kommunen og i dialog med Det Boligsociale Fællessekretariat, ske en kvalificering af de nuværende indikatorer, jf. bilag 1, i forhold til tilretning og evt. muligheder for at tilføje nye indikatorer, fx indenfor sundhed og børn og unge (fx sprog mv.).

12.3. Udsatte boligområder i "Aarhus i tal".

Udviklingen i de udsatte boligområder vil kunne følges i "Aarhus i tal", hvilket giver en mere åben og lettilgængelig adgang til data for udviklingen i områderne.

Økonomi:

Punkterne 12.1. til 12.3. håndteres indenfor eksisterende rammer

12.4. Overblik over integrationsindsatser og projekter.

Frem mod sommer udarbejdes en analyse over integrationsindsatser og projekter med henblik på at vurdere effekten af indsatserne. Opgaven forankres i Direktørgruppen. Forligspartierne ønsker mulighed for at kunne omprioritere indsatser indenfor en ramme af 2. mio. kr. årligt.

Økonomi:

Den årlige besparelse på 2 mio. kr. indgår i finansieringen af den samlede aftale.

12.5. Organisering og samarbejde.

Målene danner en fælles ramme, som alle aktører er forpligtede til at understøtte i udviklingen af de udsatte boligområder. Kun ved fælles hjælp og et tæt samarbejde på tværs kan de langsigtede mål realiseres. På den baggrund er det afgørende, at organiseringen understøtter arbejdet med de udsatte boligområder, herunder med henblik på at øge tryghed, gøre op med parallelsamfund, udvikle blandede boligområder, styrke integrationsindsatser, øge beskæftigelsen mv. Det forudsætter en høj grad af koordinering på tværs af magistratsafdelinger og et tæt samarbejde med interessenterne på området.

På den baggrund er forligspartierne enige om, at der i forbindelse med det forestående organisations-tjek i Borgmesterens Afdeling skal ses på, hvordan organiseringen af arbejdet med udsatte

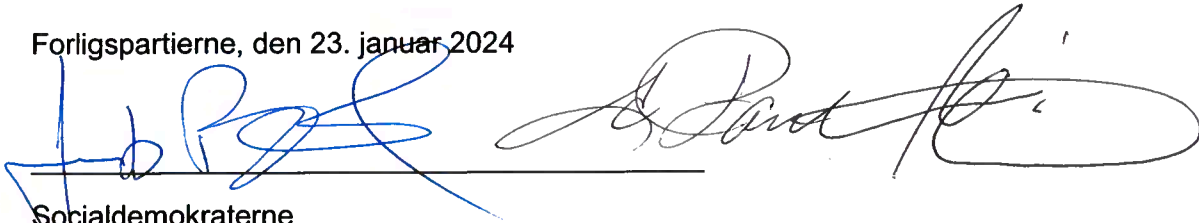

boligområder på tværs af Integration og Bydelsudvikling i Borgmesterens Afdeling og magistratsafdelingerne i højere grad kan samtænkes. Dette med særligt blik for at styrke handlekraften og den fælles forpligtelse på tværs af aktører. Det skal bl.a. realiseres gennem en tæt kobling mellem det tværgående og strategiske arbejde med fx udviklingsplaner, helhedsplaner, tryghedsstrategi og boligsociale indsatser med de konkrete sociale- og beskæftigelsesrettede indsatser i de udsatte boligområder.

Organiseringen af arbejdet med udviklingen af de udsatte boligområderne skal herudover ses i sammenhæng med en række øvrige politikker og planer inden for arkitektur, planlægning og boligudvikling, børn og unge, sundhed, idræt og fritid, kultur med videre.

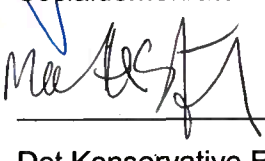

Økonomi:

Håndteres inden for eksisterende rammer.

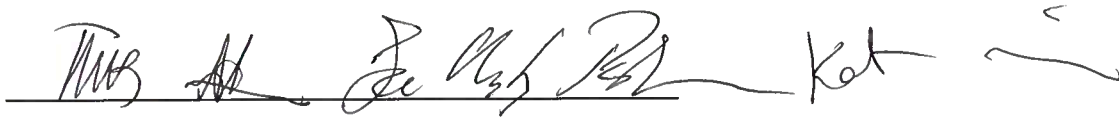
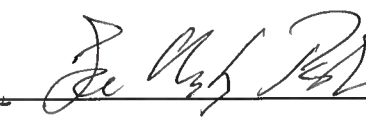

Forligspartierne, den 23. januar 2024

Socialdemokraterne

Det Konservative Folkeparti

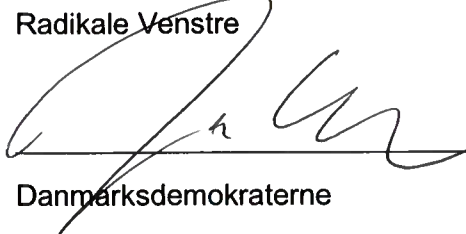

Socialistisk Folkeparti

Venstre

Radikale Venstre

Danmarksdemokraterne